

Basic Literacy Learning Material

**Bureau of Alternative Learning System
DEPARTMENT OF EDUCATION**

Ang “K” ng Buhay

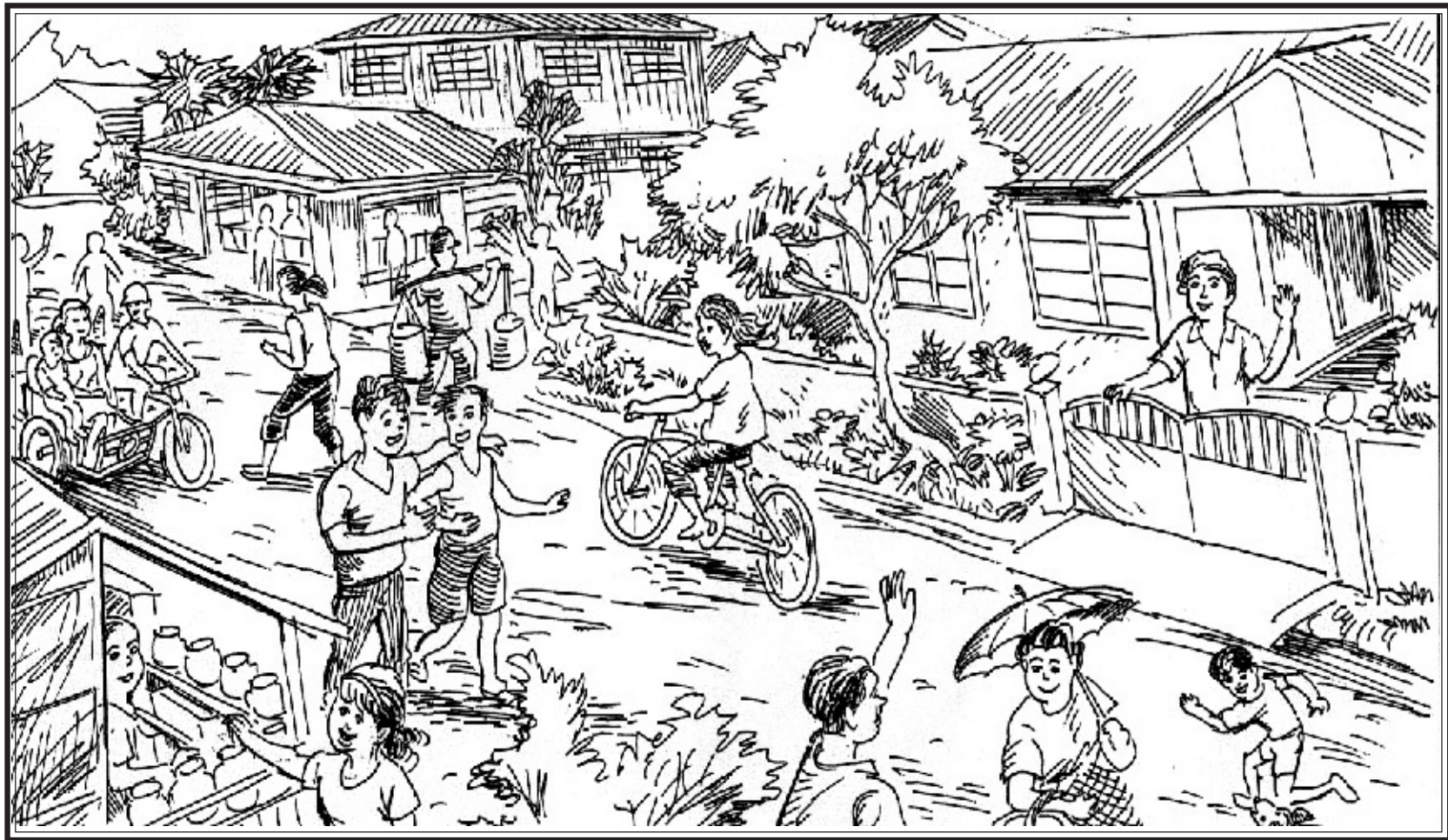
Karapatang-Ari 2013
Bureau of Alternative Learning System
DEPARTMENT OF EDUCATION

Pag-aari ng Kawanihan ng Alternatibong Sistema sa Pagkatuto, Kagawaran ng Edukasyon ang modyul na ito. Ang alinmang bahagi nito ay hindi maaaring ilathala o kopyahin sa anumang paraan o anyo nang walang nakasulat na pahintulot mula sa organisasyon o ahensiya ng pamahalaang naglathala.

Inilathala sa Pilipinas ng:

Bureau of Alternative Learning System
Department of Education
3/F Mabini Bldg., DepEd Complex
Meralco Avenue, Pasig City, Philippines
Tel No.: (02) 635-5188 Fax No.: (02) 635-5189

Ang “K” ng Buhay

Sa ganitong kalagayan
Kalusugan kaya'y makakamtam?

Panimula

Kalusugan! Kalusugan!
Tayong lahat ay nagsisikap
Maging bata man o matanda
Mayaman man o mahirap

Minsan siya'y mailap
Dala marahil ng kapabayaang
Kaya dapat tayo'y magsikap
Makamtan nati't malasap

Tungkol saan ang modyul na ito?

Inihanda ang modyul na ito upang patunayan na ang kalusugan ay kayamanan. Ang kalusugan ay hindi lamang sa pisikal na katawan ng tao makikita. Ito ay masasalamatin din sa kanyang mga kilos at damdamin.

Matututuhan mo ang mga katangian ng mga taong malusog. Ipinakikita rin sa modyul na ito ang iba't ibang pamamaraan upang mapanatiling malusog at malakas ang katawan.

Ang modyul ay nahahati sa tatlong aralin:

Aralin 1: Malusog Ka Ba?

Aralin 2: Malusog na Damdamin

Aralin 3: Ang Buhay na may “K”

Ano-ano ang matututuhan mo sa modyul na ito?

Pagkatapos mong pag-aralan ang modyul na ito inaasahang magagawa mo na ang sumusunod:

- nakikilala ang mga paraan para maging malusog ang pangangatawan at isipan
- natutukoy ang epekto ng hindi malusog na pangangatawan
- nababasa at naisusulat ang mga payak na salita
- nakababasa ng tamang oras

Ano-ano na ang alam mo?

Bago mo simulang pag-aralan ang modyul na ito, sagutin muna ang pagsusulit upang malaman kung anong nalalaman mo tungkol sa mga paksa.

Lagyan ng tsek (✓) ang larawang nagpapakita ng mga dapat gawin upang maging malusog ang katawan at ekis (✗) sa mga gawaing nagpapahina sa katawan.

Aralin **1** MALUSOG KA BA?

Pagkatapos ng araling ito, inaasahang magagawa mo ang sumusunod:

1. nasasabi ang mga katangian ng taong malusog
2. nakikilala at nababasa ang mga salitang kaugnay sa kalusugan
3. nasasabi ang mga gawain upang maging malusog
4. nakababasa ng oras

Makinig ka sa aking babasahin

Kay sarap ng buhay,

Kung malusog ang katawan,

Panatag ang kalooban, isipan at buong katauhan

Kaya halinang pag-aralan,

Mga bagay na may kinalaman,

Sa mundo ng kalinisan at kalusugan.

Pag-isipan Natin

May sakit

May sira sa pag-iisip

Babaeng
palaaway

Basahin Natin

Mga katangian ng taong malusog

1.

ma-sa-ya-hin

Siya ay masayahin.

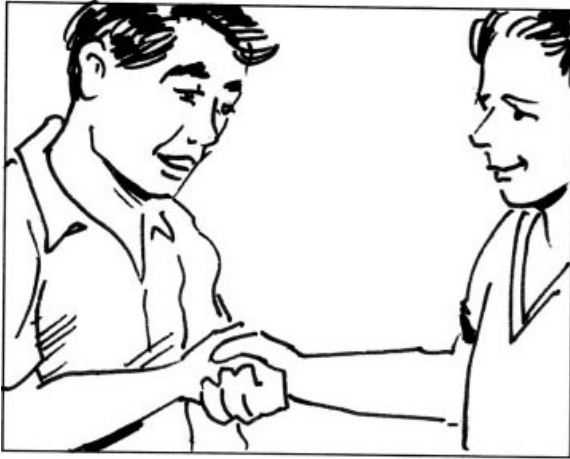
2.

ma-la-kas

Malakas ang kanyang katawan.

3.

pa-la-ka-i-bi-gan

Siya ay palakaibigan.

4.

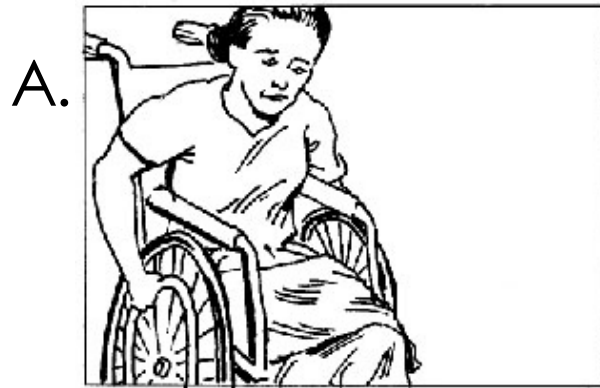
ma-ka-ta-ru-ngan

Siya ay makatarungan sa pagpapasya.

Subukin Natin

Isulat sa sagutang papel ang larawang nagpapakita ng taong malusog.

Isulat Natin

Bakatin sa sagutang papel.

masayahin malakas

palakaibigan

makatarungan

Gayahin sa sagutang papel.

masayahin

---

palakaibigan

---

malakas

---

makatarungan

Pag-aralan Natin

Kagaya mo ba sila?

Tandaan Natin

Basahin ang tula.

Ang taong malusog,
Hindi lamang mabilog,
Siya'y masayahin,
Katawa'y malakas din.

Kaibiga'y marami,
Hindi makasarili.
Katuwira'y laging
namamayani.

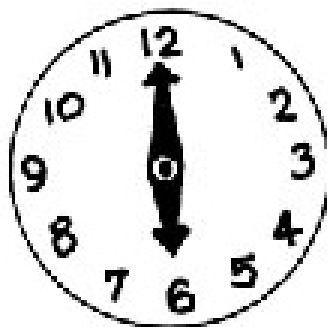

Kwentahin Natin

Piliin ang tamang orasan. Isulat sa sagutang papel ang letra ng tamang oras.

1. Nakaugalian na ni Jose ang gumising tuwing ikaanim ng umaga upang mag-ehersisyo. Aling orasan ang nagpapakita ng ika-6 ng umaga?

A

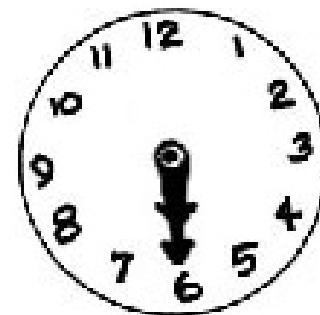
_____

B

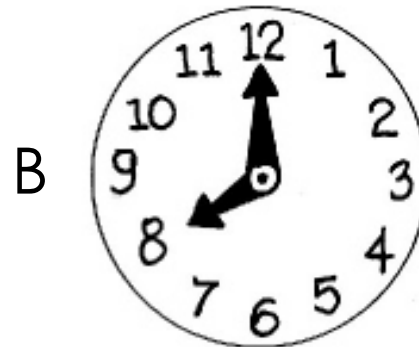
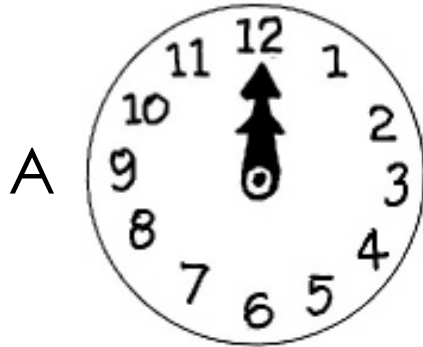
_____

C

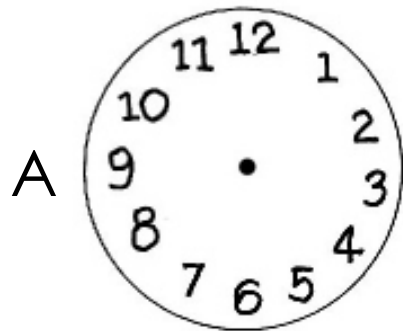

_____

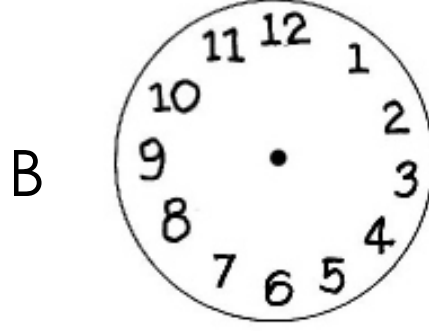
2. Si Mang Pedro ay kumakain ng tanghalian sa tamang oras. Ginagawa niya ito tuwing katanghaliang tapat. Aling orasan ang nagpapakita nito?

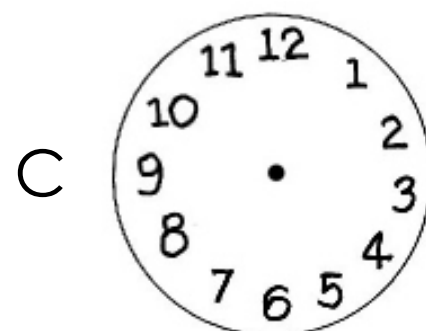
3. Ilarawan sa tulong ng orasan kung anong oras ka nag-aagahan, nananghalian, at naghahapunan.

Agahan

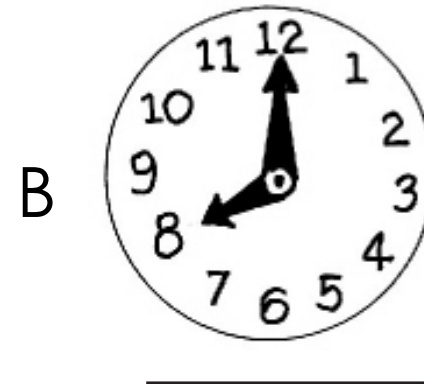
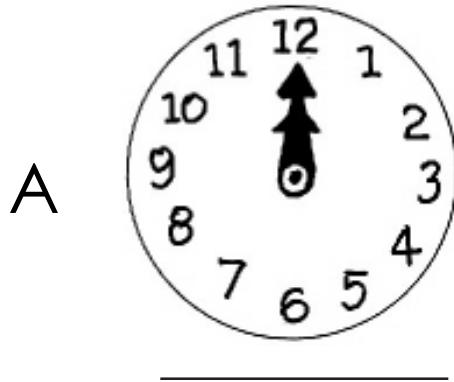

Tanghalian

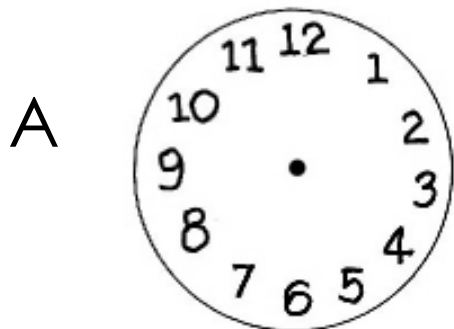

Hapunan

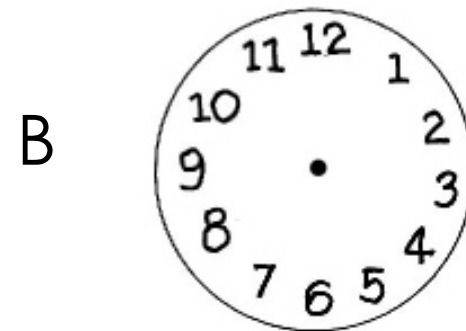
4. Si Dolor ay maagang natulog upang makapagpahinga. Ugali na niyang mahiga tuwing ika-8 ng gabi. Aling orasan ito?

5. Ilarawan sa tulong ng orasan ang tamang oras ng pagtulog at paggising.

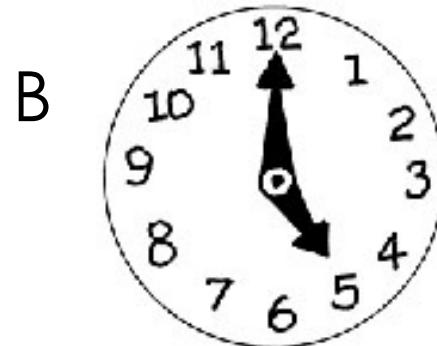
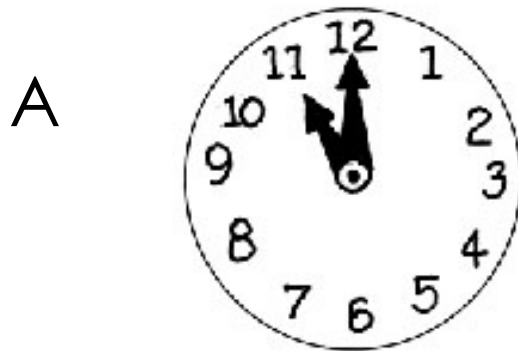

Oras ng pagtulog

Oras ng paggising

6. Masarap mamasyal sa tabi ng dagat tuwing umaga. Kung ikaw ang tatanungin anong oras mainam gawin ito?

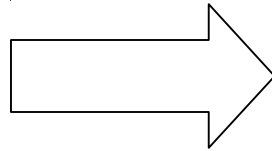
7. Pangatwiranan ang oras na itinakda mo sa paggising sa umaga, pagkain, at pamamahinga.

Alamin natin ang iyong natutuhan

A. Alin sa sumusunod ang nagpapakita ng tamang oras?
Isulat sa sagutang papel ang tamang sagot.

1.

6:00

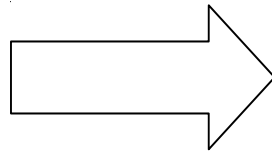
A.

B.

2.

12:00

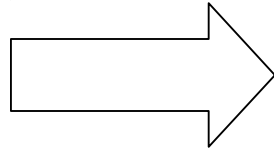
A.

B.

3.

3:30

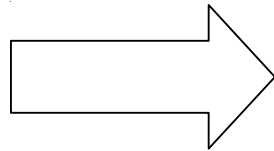
A.

B.

4.

4:20

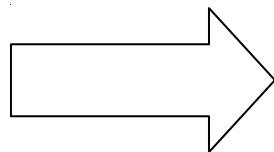
A.

B.

5.

5:05

A.

B.

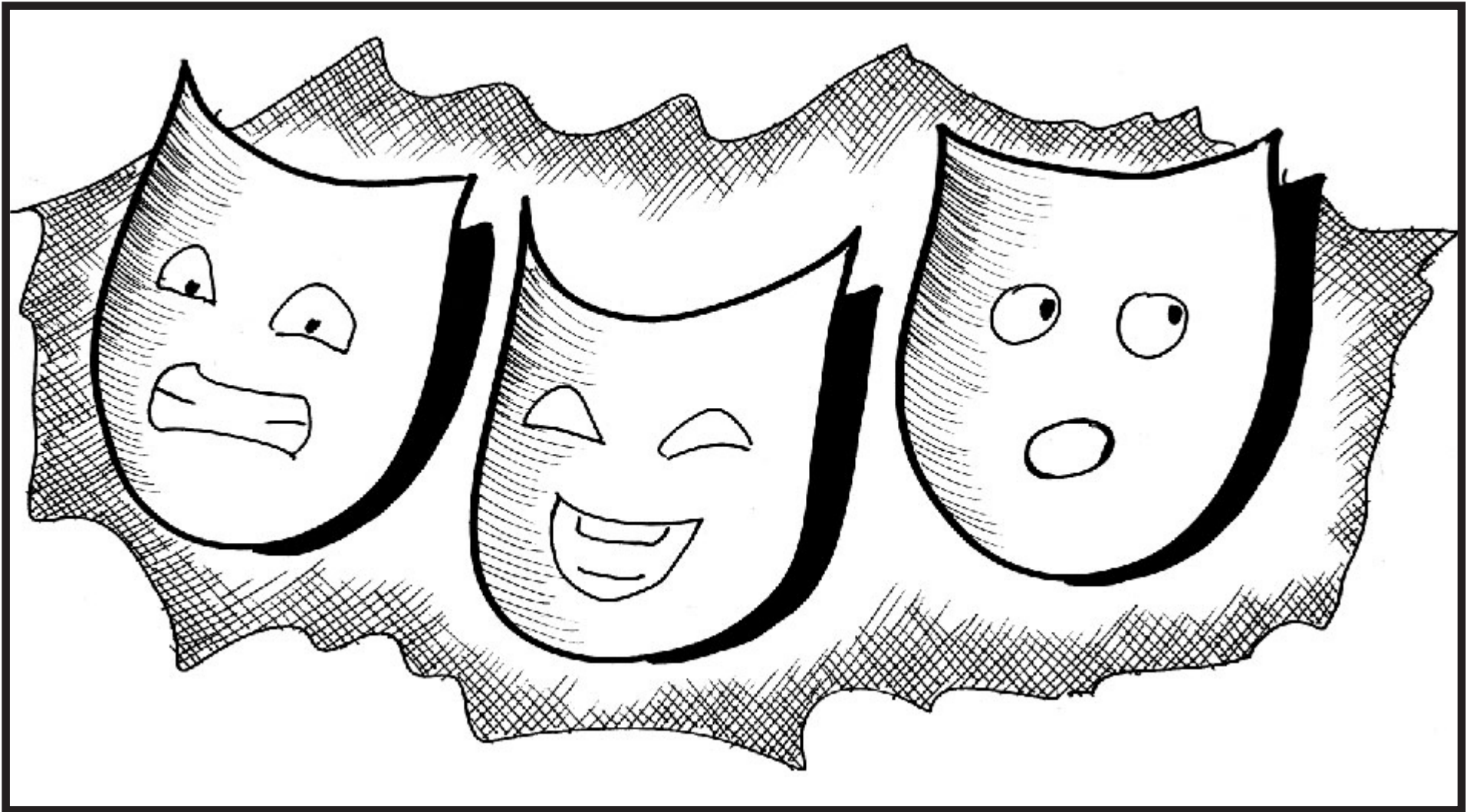
B. Punan sa sagutang papel ang tamang sagot. Piliin ang sagot sa kahon.

1. masayahin, malungkutin
2. katawan, kalamnan
3. palakaibigan, palaaway
4. pag-iisip, pagsasalita

1. Ang taong laging nakangiti ay _____.
2. Dapat laging mag-ehersisyo upang maging malakas ang _____.
3. Marami siyang kakilala dahil siya ay _____.
4. Sa pagdedesisyon kailangan ang mapanuring _____.

Aralin **2**

MALUSOG NA DAMDAMIN

Pagkatapos mong pag-aralan ang modyul na ito, inaasahang magagawa mo ang sumusunod:

1. nasasabi ang damdaming ipinakikita ng tao
2. naisusulat ang mga salitang naglalarawan ng kayang gawin ng taong malusog
3. nailalarawan ang damdamin ng taong malusog
4. nalulutas ang mga suliraning pamilang

Pakinggan Natin

Pag-aralan natin ang awit na sumusunod.

Aking aawitin muna, sabayan ninyo ako pagkatapos.

Awitin.

Ano ba ang iyong nadarama sa araw na ito?

Kung ikaw ay masaya tumawa ka,
ha...ha..ha...

Kung ikaw ay masaya tumawa ka,
ha...ha..ha...

Kung ikaw ay masaya
Buhay mo ay sisigla

Kung ikaw ay masaya tumawa ka,
ha...ha..ha...

Pag-isipan Natin

Ano-ano ang damdaming ipinakikita sa bawat larawan? Tukuyin.

Basahin Natin

masayahin
ma sa ya hin

malungkutin
ma lung ku tin

mahinahon
ma hi na hon

magagalitin
ma ga ga li tin

panatag
pa na tag

nag-aalala
nag-a a la la

Isulat Natin

Bakatin sa sagutang papel.

Ako ay laging . . .

masaya

mahinahon

panday

Ako ay hindi dapat maging . . .

matungkot

maggagatrin

nag-aalala

Gayahin sa sagutang papel.

masaya

---

mahinahon

---

panatag

---

malungkutin

---

magagalitin

---

nag-aalala

Subukin Natin

Isulat sa sagutang papel ang tsek (✓) kung ang damdamin ay nakatutulong sa kalusugan at ekis (✗) kung hindi.

_____

1.

masayahin

_____

2.

magagalitin

_____

3.

mahinahon

_____

4.

panatag

_____

5.

malungkot

Pag-aralan Natin

Paghambingin. Alin ang larawan na nagpapakita ng malusog na damdamin?

masaya

malungkot

mahinahon

magagalitin

panatag

maalalahanin

Tandaan Natin

Tao'y may iba't ibang damdamin
Positibo man o negatibo
Dapat matutuhang dalhin
Pagkat ito'y may kaugnayan
sa kalusugan natin.

Kwentahin Natin

1. Nakaipon ka mula sa baon mo ng halagang Php 250.00. Nagkasakit ka at naipambili mo ng gamot ang halagang Php 150.00. Magkano ang matitira sa iyo? Ano ang madarama mo?
2. Sa pagpunta sa palengke may dala kang Php 500.00 upang maipambili ng gulay. Humingi ang anak mo ng Php150.00 sa pag-aakala mo na bibili ng prutas. Subalit dumating siya na puro tsitsirya ang dala niya. Magkano ang natira sa iyo at ano ang madarama mo rito?

3. Binigyan ka ng pera ng tatay mo ng Php 150.00. Humingi naman ng Php 50.00 ang kapatid mo at sinabing may bibilhin. Nagulat ka nang makita mo na ang dala niya ay isang bote ng alak. Ano ang magiging reaksiyon mo? Magkano ang natirang pera sa iyo?

Alamin natin ang iyong natutuhan

A. Isulat ang simbolong (+) sa sagutang papel kung ang damdamin ay positibo at (-) kung negatibo.

- _____ 1. Masaya kahit may problema.
- _____ 2. Nababagot kapag walang pera.
- _____ 3. Panatag sa kabila ng pagkawalay sa minamahal.
- _____ 4. Naiinis kapag maraming gawain sa bahay.
- _____ 5. Mahinahon kahit mayroong nakasamaang loob.

B. Isulat ang tamang salita sa sagutang papel na angkop sa larawan. Ano ang kanyang nararamdaman?

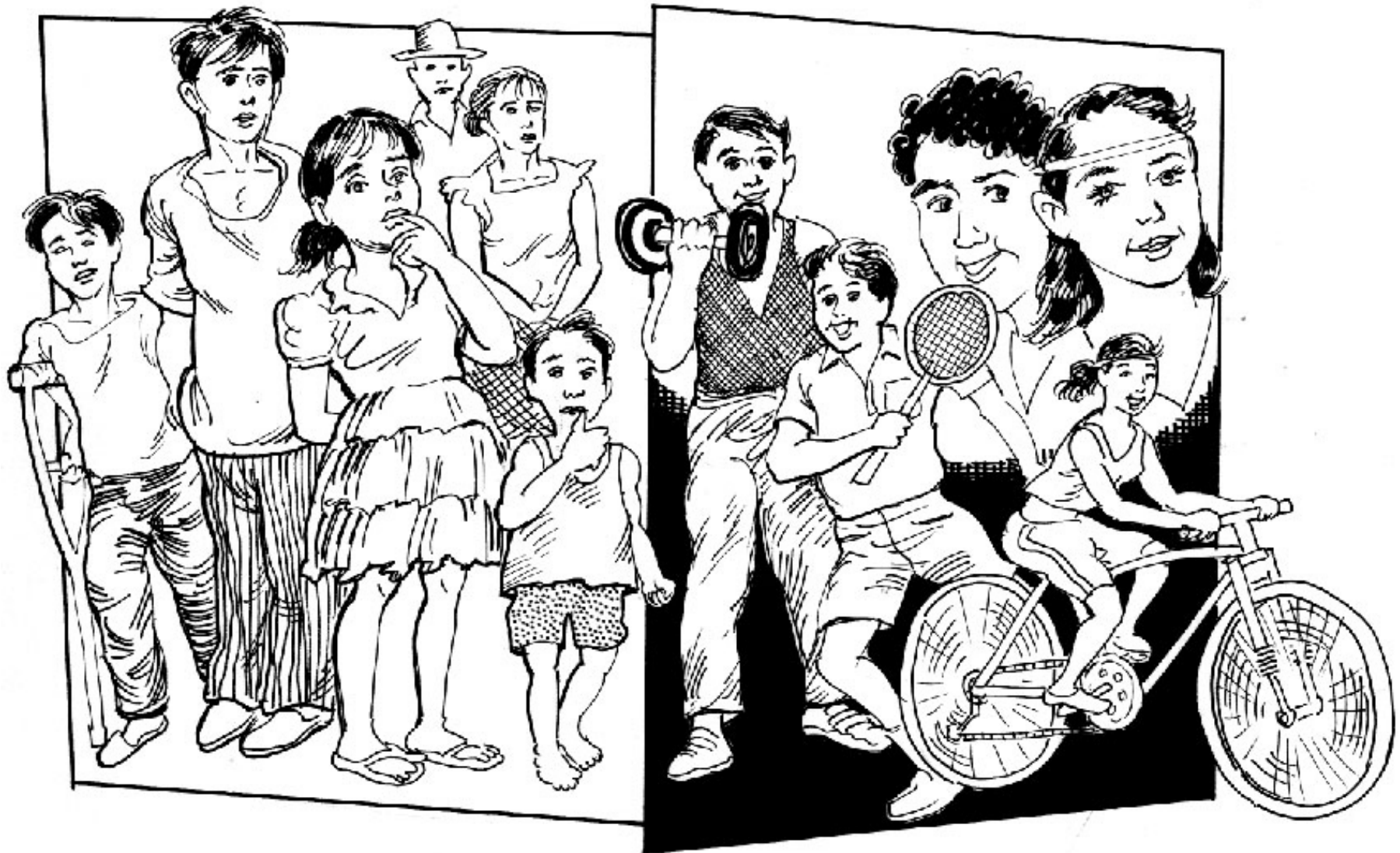

Aralin 3

KUNG WALANG "K" ANG BUHAY

Pagkatapos pag-aralan ang araling ito, magagawa mo na ang sumusunod:

1. nailalarawan kung paano mapananatili ang kalusugan
2. naisusulat ang mga salitang nagsasabi para mapanatili ang kalusugan
3. naibibigay ang bilang ng nakalarawan sa tsart

Pakinggan Natin

(Sa himig ng Leron-leron Sinta)

Sakit ay iwasan
Problema lamang yan
Ang kalusugan mo
Dapat alagaan
Kalinisan tuwina
Kailangan natin yan!
Upang kalusugan
Lagi nang makamtan.

Pag-isipan Natin

Nararanasan mo ba ang ipinapakikita ng bawat larawan?

Basahin Natin

Kailangan ba talagang magsepilyo?

Ang bango mo naman!

Bagong ligo eh!

Oo naman, para mabango ang hininga mo.

At di pa sasakit ngipin mo.

Magpatingin ka kaya sa doktor!

Syempre, sabon at shampoo

Anong gamit mo?

Uy! "slim" ka ata ngayon! a!

Masakit ang tiyan ko. Ano kaya ang bibilhin kong gamot?

Ehersisyo lang yan!

Talaga? Sige mag-ehersisyo din ako simula ngayon.

Basahin Natin

Ugaliin mo ang...

Laging nagsisipilyo

si pil yo
sipilyo

Laging naliligo

li go
ligo

Laging nag-eehersisyo

e her sis yo
ehersisyo

Laging kumukonsulta sa doktor.

kon sul ta
konsulta

Laging kumain nang sapat

ka in
kain

Subukin Natin

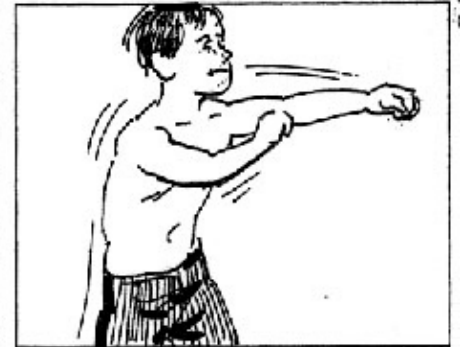
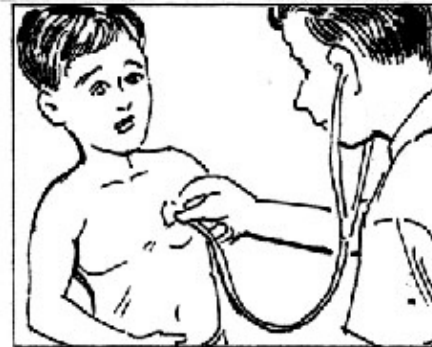
B. Isulat sa sagutang papel ang salita na angkop sa larawan.
Piliin ang sagot sa kahon.

nagsisipilyo

naliligo

kumukonsulta

nag-eehersisyo

Isulat Natin

Isulat sa sagutang papel ang mga salitang bibigkasin ng guro ayon sa larawan.

1.

_____

_____

2.

_____

_____

3.

_____

_____

4.

_____

_____

Gayahin.

nagsisipilyo

---

naliligo

---

nag-eehersisyo

---

kumukonsulta

Pag-usapan Natin

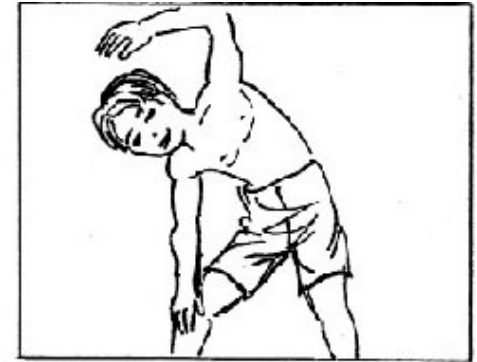
Ginagawa mo ba ang sinasabi sa larawan?

nagsisipilyo

naliligo

nag-eehersisyo

kumukonsulta
sa doktor

kumakain ng
masustansyang pagkain

Tandaan Natin

Ugaliin ang kalinisan,
Upang sakit maiwasan,
Magsepilyo, maligo, mag-ehersisyo,
At sa doktor kumonsulta tayo.

Kuwentahin Natin

Pag-aralan ang talaan sa health center. Sagutin ang mga tanong sa ibaba.

Pangalan ng Baranggay	Bilang ng Nagkasakit sa Balat	Bilang ng Nagkasakit ng Pagtatae
San Jose		
Sto. Tomas		
San Luis		

Sagutin:

1. Ilan ang naging biktima ng sakit sa pagtatae sa baranggay San Jose? Sto. Tomas? San Luis?

2. Aling baranggay ang may pinakamaraming nagkasakit sa balat o galis?
3. Ilan lahat ang naging biktima ng sakit sa balat o galis?
4. Ano kaya ang dahilan ng mga sakit na ito?
5. Ano ang dapat gawin ng mga tao sa baranggay upang maiwasan ang mga sakit sa balat(galis) at pagtatae?

Alamin natin ang iyong natutuhan

A. Lagyan ng tsek (✓) ang tamang pahayag at ekis (✗) kung inaakala mong mali.

- _____ 1. Pakuluan ang tubig na inumin.
- _____ 2. Tuwing umaga lang dapat magsipilyo.
- _____ 3. Ang botika ay maaaring maghatol ng gamot sa lahat ng sakit.
- _____ 4. Maghugas ng kamay bago kumain.
- _____ 5. Ang kalinisan ay may kaugnayan sa ating kalusugan.

B. Bumuo ng salita. Isulat ang nawawalang pantig sa kahon. Isulat ang nabuong salita sa sagutang papel.

1. nag- - - pil - yo

---

2. ku - - - sul - ta

---

3. nag - e - e - - - yo

---

4. na - - - go

Post Test

Isulat sa sagutang papel ang tsek (✓) kung ang larawan ay nagpapakita ng taong malusog at ekis (✗) kung hindi.

Susi sa Pagwawasto

Ano-ano ang Alam Mo?

1.	x	4.	✓
2.	✓	5.	x
3.	✓		

Aralin 1 Malusog Ka Ba?

Subukin Natin (pahina 10)

Larawan B

Larawan D

Kwentahin Natin (pahina 15)

1. unang larawan
2. unang larawan
3. depende sa learner
4. ikalawang larawan
5. depende sa learner
(oras ng pagtulog:
sa pagitan ng ika-7
at ika-9 ng gabi);
(oras ng paggising:
sa pagitan ng ika-5
at ika-6 ng umaga)
6. depende sa learner
7. depende sa learner

Alamin Natin ang Iyong Natutuhan (pahina 19)

- A.
1. a
  2. a
  3. b
  4. b
  5. a
- B.
1. masayahin
  2. katawan
  3. palakaibigan
  4. pag-iisip

Aralin 2 Malusog na Damdamin

Subukin Natin (pahina 30)

1. ✓
2. x
3. ✓
4. ✓
5. x

Kwentahin Natin (pahina 34)

1. Php 100.00
2. Php 350.00
3. Php 100.00

Alamin natin ang iyong natutuhan

(pahina 36)

- A.
1. +
  2. -
  3. +
  4. -
  5. +
- B.
1. masaya
  2. malungkot
  3. galít
  4. nag-aalala
  5. takót

Aralin 3 Kung Walang “K” Ang Buhay

Subukin Natin (pahina 45)

1. nagsisipilyo
2. naliligo
3. kumukonsulta
4. nag-eehersisyo

Isulat Natin (pahina 46)

1. nagsisipilyo
2. nag-eehersisyo
3. kumukonsulta
4. naliligo

Kwentahin Natin (pahina 50)

1. Brgy. San Jose- 8 tao
Brgy. Sto. Tomas-10 tao
Brgy. San Luis- 8 tao
2. Brgy. Sto. Tomas
3. 28
4. maduming kapaligiran
5. magkaisang maglinis,
kumunsulta sa doktor

Alamin natin ang iyong natutuhan

(pahina 52)

- A.
1. ✓
  2. ✗
  3. ✗
  4. ✓
  5. ✓

- B.
1. nagsisipilyo
  2. kumukonsulta
  3. nag-eehersisyo
  4. naliligo

Post Test

1. ✓
2. ✗
3. ✓
4. ✗
5. ✗
6. ✓
7. ✗
8. ✓